

Råd och anvisningar för tillfällig övernattnig

Inledning

Det är vanligt att grupper tillfälligt övernattar i lokaler som inte är avsedda för övernattning, exempelvis skolsalar och idrottshallar. Det byggnadstekniska brandskyddet i dessa lokaler är normalt dimensionerat för den dagliga verksamheten och inte för övernattning. Lokaler som är avsedda för tillfällig övernattning har i regel högre brandskydds krav.

Denna anvisning har upprättats för att ur räddningstjänstens perspektiv ge en enhetlig syn på säkerheten vid tillfällig övernattning, samt är en vägledning för att nå acceptabel säkerhet och gäller lokaler för tillfällig övernattning i skolor, daghem, fritidshem, idrottshallar, klubbstugor och liknande lokaler.

Anvisningen tar inte hänsyn till om verksamheten är tillståndspliktig, inte heller om andra myndigheter ställer ytterligare krav på lokalens utformning eller utrustning.

Ansvar

Enligt lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) är det ägare och/eller nyttjanderättshavare som ansvarar för att brandskyddet är skäligt, dvs. tillräckligt bra. Detta syftar både på det tekniska brandskyddet och på det organisatoriska brandskyddet. Det krävs en helhetssyn där ägare och nyttjanderättshavare har kunskap om sitt brandskydd och om hur olika brandskyddsåtgärder minskar risken för brand samt förbättrar personsäkerheten.

Fastighetsägaren/lokaluthyraren och nyttjanderättshavaren/arrangören har alltid det fulla ansvaret för säkerheten. Ansvarsfördelningen mellan dessa parter måste därför vara tydliggjord.

- Lokaluthyraren/fastighetsägaren ansvarar för att lokalerna uppfyller ställda krav vad gäller brand- och personsäkerhet enligt bilaga *Instruktioner till lokaluthyrare för tillfällig övernattning*. Hur ansvarsfördelning mellan fastighetsägare och lokaluthyrare ser ut ska tydliggöras skriftligen.
- Den som arrangerar den tillfälliga övernattningen ansvarar för att regler och rutiner följs enligt bilaga *Instruktioner för förläggningsschef vid tillfällig övernattning* samt att egenkontroller genomförs och dokumenteras enligt bilaga *Checklista för kontroll av lokal som används för tillfällig övernattning*.
- De övernattande ansvarar för att följa de anvisningar och regler som tillhandahålls av den som arrangerar övernattningen. Se bilaga *Ordningsregler vid tillfällig övernattning*.

Eventuell kontroll som utförs av räddningstjänsten är myndighetsutövning och ersätter inte på något sätt de åtgärder som fastighetsägaren/lokaluthyraren och nyttjanderättshavaren/arrangören ska utföra för att ta sitt ansvar för brand- och utrymningssäkerheten.

Organisation

För den tillfälliga övernattningen ska en förläggningsschef utses. Förläggningsschefen ansvarar för att regler och rutiner följs enligt bilaga *Instruktioner för förläggningsschef vid tillfällig övernattning* samt att egenkontroller genomförs och dokumenteras enligt bilaga *Checklista för kontroll av lokal som används för tillfällig övernattning*. Förläggningsschefen ska alltid finnas på plats under den tid som sovande personer finns i byggnaderna.

Om barn och/eller funktionshindrade övernattar, ska det finnas tillräckligt med vuxna närvarande så att en utrymning klaras av inom rimlig tid.

Byggnadstekniskt brandskydd

Detta avsnitt kompletterar samt förtydligar vissa byggnadstekniska brandskyddskrav. Även de delar av byggnadens brandskydd som inte omtalas i detta dokument ska vara felfria. Dessutom ska eventuella anmärkningar från räddningstjänstens tillsyn vara åtgärdade.

Utrymning

För utrymningsvägar gäller följande:

- från lokalerna ska det alltid finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar. Med begreppet "av varandra oberoende" menas att om den ena vägen blockeras av brand ska den eller de andra inte kunna blockeras av samma brand
- samtliga utrymningsvägar ska vara lätt öppningsbara utan nyckel, kort, kod, verktyg eller något annat hjälpmedel
- utrymningsvägar och dörrar i utrymningsvägar får inte vara blockerade och ska ha minst 0,90 meter fri bredd. I dörröppningen får den fria bredden vara 0,80 meter. I utrymningsvägar som ska kunna betjäna fler än 150 personer ska den fria bredden vara minst 1,2 meter
- den ena av utrymningsvägarna kan utgöras av ett fönster¹ direkt till det fria om den invändiga bröstningshöjden inte överstiger 1,2² meter och den utvändiga bröstningshöjden inte överstiger 2,0 meter. Dessutom ska fönstret vara minst 0,50 meter brett och 0,60 meter högt och summan av bredd och höjd minst 1,5 meter. I en lokal med fönsterutrymning får maximalt 30 personer övernatta. Om lokalen har minst två fönster som är godkända för utrymning, får 50 personer övernatta
- för plan ovan markplan ska utrymningsvägarna utgöras av trappor. Stegar godtas inte.

Larm

Lokaler som används för övernattning ska ha ett automatiskt utrymningslarm utfört enligt *SBF Rekommendationer utrymningslarm 2015* med nedanstående specifikation:

- automatisk och manuell aktivering (manuell aktivering ska minst kunna utföras av förlägningschef och dess medhjälpare)
- larmsignal ska antingen utföras med akustisk signal eller talat meddelande
- detektion ska utgöras av automatisk brandlarmanläggning utförd enligt SBF 110 i de övervakade ytor. Övervakade ytor ska minst omfatta:
 - övernattningslokaler
 - utrymningsvägar från övernattningslokalerna
 - lokaler inom samma brandcell som angränsar till antingen övernattningssalar eller utrymningsvägar från övernattningssalar
- utrymningslarm ska aktiveras samtidigt inom samtliga övernattningslokaler.

Detektorer behöver inte installeras på toaletter eller mindre förråd/städskrubb (mindre än 1 m²) som ligger i anslutning till utrymningsväg, om den andra utrymningsvägen från sovsalarna mynnar direkt till

¹ Fönster är inte tillåtet som utrymningsväg i lokaler där förskolebarn eller personer med funktionsnedsättning övernattar.

² Även om bröstningshöjden inte överstiger 1,2 meter får den inte vara högre än att alla övernattande själva kan ta sig upp för egen hand. Vid behov ska fönstret kompletteras med invändig fast monterad stega eller trappa.

det fria. Måste korridoren utanför sovsalarna användas för att nå båda utrymningsvägarna så ska alla intilliggande utrymmen detekteras, även de som anges som undantag i SBF 110:7.

Undantag

För lokal i markplan, vid övernattning för maximalt 30 personer, godtas brandvarnare som utrymningslarm om det finns utrymningsväg direkt till det fria (dörr eller fönster³) från övernattningslokalen. Observera att det maximalt tillåtna antalet, 30 personer, är det totala antalet övernattande i hela byggnaden. Brandvarnare ska finnas i övernattningslokalen samt i angränsande utrymmen. Brandvarnare ska vara seriekopplade så att samtliga ger larm om en av dem löser ut. Se föregående sida hur ett utrymningsfönster ska vara utfört.

Belysning och utrymningsskyltning

Utrymningsvägarna ska vara försedda med vägledande markering som är:

- försedda med symboler enligt AFS 2008:13
- belysta eller genomlysta och har nödströmsförsörjning som klarar av 60 minuters drifttid vid strömbortfall
- placerade så att även en person utan god lokalkännedom lätt kan hitta ut.

Dörr eller fönster från övernattningslokal direkt till det fria kan förses med en efterlysande utrymningsskylt.

Brandredskap

Brandredskap ska placeras:

- så att avståndet till närmaste inomhusbrandpost eller handbrandsläckare inte överstiger 25 meter oavsett var man befinner sig i byggnaden
- nära en utrymningsväg
- lättillgängligt och exempelvis inte bakom en låst dörr.

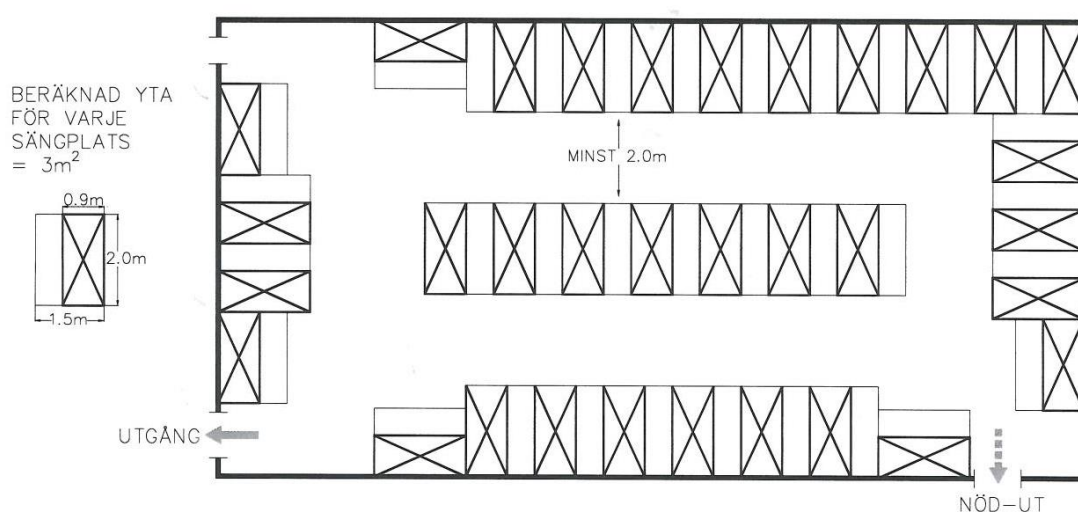
Brandredskapen ska vara tydligt markerade med standardiserad skylt så att de är lätta att hitta.

³ Fönster är inte tillåtet som utrymningsväg i lokaler där förskolebarn eller personer med funktionsnedsättning övernattar.

Personantal/övernattningssalar

Antalet personer som kan tillåtas övernatta i ett rum beror bland annat på utrymningsvägarnas bredd och golvytans storlek.

- Ett lämpligt riktvärde är 3 – 4 m² fri golvyta per person
- I större salar, exempelvis idrottshallar med många övernattande, ska särskilda utrymningsgångar anordnas enligt nedanstående figur.
- Salar som innehåller brandfarlig vätska, brandfarlig gas eller fast anläggning för brandfarlig vätska eller gas oavsett om anläggningen är inkopplad eller inte, får inte användas för övernattning.

Anmälan

Tillfällig övernattning ska anmälas till Räddningstjänsten Skåne Nordväst senast 3 dagar innan övernattningen. Räddningstjänsten ska informeras om:

- var och när övernattningen sker
- hur många som övernattar samt ungefärlig ålder
- vem som är förläggningsschef (ansvarig för övernattningen).

Se även bilaga *Checklista – Information till Räddningstjänsten Skåne Nordväst*.

Ordningsregler/Information

De övernattande, även ledarna, ska informeras om vilka regler och anvisningar som gäller, se bilaga *Ordningsregler vid tillfällig övernattning*. Informationen ska förmedlas till samtliga deltagare på ett språk som de förstår.

Vid utrymningslarm/brandlarm

- I det fall utrymningslarm/brandlarm löser ut, ska du som förläggningsschef se till att utrymning enligt utrymningsplan påbörjas omedelbart
- efter utrymningen ska du som förläggningsschef räkna att samtliga, enligt upprättad lista över övernattande, finns på återsamlingsplatsen
- möt om möjligt upp räddningstjänsten när de kommer till platsen och ge information om vad som hänt och framförallt om några saknas
- efter att räddningstjänsten gett klartecken får man gå in i lokalerna.

Larmnummer till räddningstjänsten är 112. Om ärendet inte är brådslande, ring 010-219 00 00 och fråga efter förebyggandeavdelningen på kontorstid. Under övrig tid ring till vakthavande befäl på telefonnummer 042-32 95 05.

Instruktioner till lokaluthyrare för tillfällig övernattning

Nedan följer några punkter som ägare eller lokaluthyrare (ansvarsfördelningen ska tydliggöras skriftligen) bör kontrollera innan uthyrningen sker:

- ☐ Det finns en skriftlig ansvarsfördelning för brandskyddet mellan fastighetsägare/lokaluthyrare och hyresgäst.
- ☐ Utrymningsvägar som betjänar övernattningslokalerna är lätt öppningsbara utan nyckel i utrymningsriktningen och är lätta att komma fram till.
- ☐ Vägledande markeringar, dvs. utrymningsskyltar, från övernattningslokalerna är i funktionellt skick.
- ☐ I lokalerna ska det finnas en utrymningsplan placerad väl synligt för de tillfälligt övernattande.
- ☐ Utrymningslarmet är i funktionellt skick.
- ☐ Brandcellsgränser är i funktionellt skick.
- ☐ Byggnadens inbyggda brandskydd är intakt.
- ☐ Eventuella anmärkningar från räddningstjänstens tillsyn är åtgärdade.
- ☐ Endast lokaler som uppfyller kraven i denna anvisning används för övernattning.

Instruktioner för förläggningsschef vid tillfällig övernattning

Förläggningsschefen är ansvarig person på plats och ansvarar för att samtliga punkter är uppfyllda före övernattningen. Under övernattningen ska förläggningsschefen följa upp punkterna.

- ☐ Förläggningsschefen är myndig och befinner sig i/i anslutning till byggnaden/byggnaderna under den tillfälliga övernattningen.
- ☐ Det finns en skriftlig ansvarsfördelning för brandskyddet mellan er och fastighetsägaren/lokaluthyraren.
- ☐ Det finns en aktuell lista med namn på alla övernattande. Listan ska finnas lättillgänglig och tas med ut vid en utrymning så att ansvariga kan bocka av att alla övernattande kommit ut.
- ☐ Blankett *Information till räddningstjänsten* har lämnats till Räddningstjänsten Skåne Nordväst. Förläggningsschefen ansvarar för att informationen skickas till räddningstjänsten minst 3 arbetsdagar före övernattningen.
- ☐ Förläggningsschefen har en egen mobiltelefon. Telefonnummer ska vara anmält till Räddningstjänsten Skåne Nordväst.
- ☐ Organisera och informera i tillräcklig omfattning de tillfälligt inkvarterade i syfte att kunna genomföra en säker utrymning vid behov.
- ☐ Samtliga inkvarterade har kännedom om *utrymningsplanen*, den *återsamlingsplats* som gäller vid utrymning samt om de *ordningsregler* som gäller.
- ☐ Utrymningsvägar för övernattningslokalerna är kontrollerade att de är lätt öppningsbara och inte är blockerade.
- ☐ Belysningen i trapphus, korridorer och andra utrymningsvägar är tända nattetid.
- ☐ Kontroll att "sängplatser" och inkvarterades utrustning inte hindrar eller försvårar en utrymning. **OBS!** Detta gäller även de möbler som normalt finns i lokalen och skjuts åt sidan. Kontrollera att ingen utrymningsväg har blockerats.

Ordningsregler vid tillfällig övernattning

Nedan följer några regler och anvisningar som de övernattande ska informeras om. Informationen ska förmedlas till samtliga deltagare på ett språk som de förstår. Ett skriftligt informationsblad med nedanstående information bör dessutom delas ut till samtliga ledare samt anslås i övernattningssalar.

Ordningsregler

- Rökning är förbjuden i samtliga byggnader där övernattning sker. Rökning ska ske på lämplig och anvisad plats utomhus
- matlagning, kaffekokning etcetera får endast ske i för ändamålet avsedda lokaler exempelvis skolkök och skolmatsal
- sopor ska slängas i soprum eller på annan avsedd plats
- dörrar mellan korridorer och trapphus ska vara stängda om de inte är uppställda på rökdetektorstyrda magneter
- husvagnar, containrar och dylikt ska placeras minst 6 meter från byggnaden
- levande ljus eller annan öppen eld får inte finnas i lokalerna
- bänkar, bord, stolar, packning eller annat brännbart material får inte placeras i korridorer, i trapphus eller framför utrymningsvägar
- brandfarlig vara får inte hanteras i byggnaden
- elektronik, exempelvis telefoner och läsplattor, får inte ligga på laddning i bäddar, på kläder eller på andra mjuka material. Bärbara datorer får aldrig läggas på bädd eller på annat mjukt material eftersom datorn då kan överhettas och orsaka brand, oavsett om den står på laddning eller inte.

Utrymning

- Samtliga övernattande ska ha kunskap om utrymningsplanen, exempelvis veta vad som gäller vid utrymningslarm, var utrymningsvägarna finns och var återsamlingsplatsen finns
- i det fall utrymningslarm/brandlarm löser ut ska alla omedelbart lämna byggnaden enligt utrymningsplanen.

Släckredskap (handbrandsläckare, inomhusbrandpost, brandfilt)

- De övernattande ska veta var släckredskapen är placerade.

Checklista för kontroll av lokal som används för tillfällig övernattning

Förläggningsschefen är ansvarig person på plats och kontrollerar att samtliga punkter är uppfyllda efter det att lagen har etablerat sig i övernattningsrummen.

- ☐ Sängplatser, inkvarterades utrustning eller möbler hindrar eller försvårar inte en utrymning.
- ☐ Bänkar, bord, stolar, packning, sopor eller annat brännbart material är inte placerat i korridorer eller trapphus.
- ☐ Dörrar i brandcellsgräns (dessa är vanligtvis försedda med dörrstängare) är inte uppställda med kil eller liknande. Dessa dörrar får endast ställas upp på magnet som släpper dörren vid aktiverat brandlarm om det finns monterat.
- ☐ Dörrar i utrymningsvägar från övernattningslokalerna är lätt öppningsbara och utrymningsskyltningen är väl synlig där sådan finns.
- ☐ Matlagning, kaffekokning, brödrostning etc. sker endast i för ändamålet avsedda lokaler, exempelvis skolkök och skolmatsal.
- ☐ Elektronik, exempelvis telefoner och läsplattor ligger inte på laddning i bäddar, på kläder eller på andra mjuka och lätt antändbara material. Bärbara datorer är inte placerade på bäddar eller på annat mjukt material.
- ☐ I lokalerna finns det inga levande ljus eller annan öppen eld.
- ☐ Det finns inte brännbart material intill fasaderna, såsom handdukar som hänger ut genom fönster, soptunnor etc.
- ☐ Belysningen i trapphus, korridorer och andra utrymningsvägar är tända nattetid.

- ☐ Förläggningsschefen har tillgång till huvudnyckel som fungerar till samtliga övernattningsrum (kontrolleras).
- ☐ Ritning över byggnaden med inritade förläggningsrum finns tillgänglig (endast om tillfällig övernattning sker i flera salar).

Anmälan om tillfällig övernattning

Nedanstående uppgifter ska lämnas skriftligen till Räddningstjänsten Skåne Nordväst senast 3 arbetsdagar före övernattningen. Du kan också lämna anmälan via e-tjänst på rsnv.se.

Mejl: vb@rsnv.se

Telefon: 042-32 95 05

Postadress/besöksadress: Räddningstjänsten Skåne Nordväst, Tistelgatan 6, 253 75 Helsingborg

Start- och slutdatum för övernattningen
Plats för övernattning Ange kommun, adress, namn på aktuell skola eller lokal, byggnad, våning etcetera
Ungefärligt antal övernattande personer och ålder Förändringar i enstaka antal behöver inte anmälas till räddningstjänsten, däremot ska uppdaterade namnlistor alltid finnas på förläggningsplatsen tillgänglig för förläggningsansvarig
Namn och telefonnummer på ansvarig person på plats; förläggningsschef En ansvarig person ska alltid finnas på plats och ska alltid vara tillgänglig på detta telefonnummer dygnet om
Namn och telefonnummer på övergripande ansvarig (behöver inte finnas på plats)
Med mitt undertecknande intygar jag att ▪ jag har läst igenom och förstått denna anvisning ▪ lokalerna uppfyller denna anvisning ▪ jag ger samtycke till att angivna personuppgifter hanteras av oss i detta ärende
Underskrift / Namnförtydligande